

הוכן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyomi.co.il

בבא מציעא דף צ"ז ע"א

השואל גרזן מחבירו ונשברה, כיצד דין תשלומיו? [תד"ה זיל].

רש"י	רב	רב כהנא ורב אסי ¹
ישלם גרזן מתוקן ²	יחזיר השברים, ויוסיף עד דמי הגרזן	
אין מלמדים אותו לשלם השברים, אלא ישלם בכסף ³	מלמדים אותו לשלם השברים ולהשלים עליהם	
משלם הפחת שנפחתו השברים עד שעת העמדה בדין ⁴	אינו משלם הפחת שנפחתו השברים עד שעת העמדה בדין ⁴	
רבינו שמואל (רשב"ם)		

האם שמין לגנב גזלן ושואל? [ע"פ ב"ק יא., הובא בתד"ה זיל].

שואל	גנב וגזלן	
רב ושמואל	אין שמין	אין שמין ⁵
רב כהנא ורב אסי ⁶	אין שמין	שמין
ר' אלעזר	שמין	שמין

האם התלמידים שאולים לרב או להיפך?

תלמידי רבא	כל השנה	יומי דכלה
הרב שאול לתלמידים	הרב שאול לתלמידים	הרב שאול לתלמידים
רבא	התלמידים שאולים לרב	התלמידים שאולים לרב
מסקנת הגמ'	התלמידים שאולים לרב	הרב שאול לתלמידים

¹ לפי כל השיטות בראשונים טעמא דרב כהנא ורב אסי דס"ל שאין השואל קונה החפץ שהוזק כמו גנב שקונה ע"י שינוי, ולכן מעולם לא יצאו השברים מרשות המשאיל -- כמבואר בב"ק צד.
² ע"י הערותנו לב"ק יא. (באנגלית, בשם מהר"י כ"ץ בש"מ שם), דכוונת רש"י דאתיא סוגיין כרב הונא (ב"ק ט.), דס"ל שמי שיש לו כסף או מיטב אינו משלם לנזיקין בשוה כסף, ומ"מ ס"ל לרב כהנא ורב אסי שמשלם השברים כיון שריבתה אותם קרא ד"והמת יהי' לו"י לתשלומין. ובתוס' ב"ק שם הבינו דס"ל לרש"י כר"ח ובעל השאלות, דמיעטה קרא ד"אשר גזל" לגנב (ושואל, לרב) מדין תשלומי שוה כסף, וכדאיתא בירושלמי.
³ דאף ששוה כסף ככסף לנזיקין, מ"מ אין מלמדים אותו לשלם בשוה כסף.
⁴ והיינו "פחת נבילה". ורב כהנא ורב אסי פוטרין הניזק מפחת נבילה מקרא ד"והמת יהי' לו".
⁵ כן הגירסא בתוס' שלפנינו, והיינו לפי הס"ד דרב שאמר זיל שלים לי נרגא מעליא, ובמהרש"א הגיה שמין, והיינו לפי מסקנת הסוגיא, דשתיק רב מפני שהודה לרב כהנא ורב אסי דשמין.
⁶ והכי הלכתא, כדמסקינן בב"ק שם.

הוכן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyomi.co.il

דף צ"ז סע"א ורע"ב

משנה:

המשאיל טוען: שאולה מתה או בשעה שהיתה שאולה מתה.

והשואל טוען: שכורה מתה, או בשעה שהיתה שכורה מתה.

שואל טוען שמה	שואל טוען ברי	
חייב (ברי עדיף או מודה במקצת) ⁷	ישבע (גלגול שבועה או מודה במקצת) ⁸	משאיל טוען ברי
יחלוקו ⁹ (כסומכוס)	פטור ¹⁰	משאיל טוען שמה

⁷ לרב הונא ורב יהודה, חייב מפני שברי ושמה ברי עדיף. ולרב נחמן ור' יוחנן, דס"ל לאו ברי עדיף, מיירי כשהודה השואל במקצת הטענה (ע"י טבלא עבור דף צ"ח ע"א), וכיון שאינו יכול להשבע משלם. וכי תימא בלאו הכי ישבע מחמת גלגול שבועת שכדרכה מתה, י"ל דכשהנטען טוען שמה אין גלגול שבועה (תוס' דף צ"ז ע"א ד"ה ביום).

⁸ לרב הונא ורב יהודה, ישבע בגלגול ע"י שצריך להשבע בלא"ה דכדרכה מתה. ולר"נ ור' יוחנן, כבר אוקמינן לה דמיירי שהודה במקצת, וצריך להשבע בלי גלגול (כמבואר בהע' הקודמת, - רש"י דף צ"ח ע"ב ד"ה ואמאי, וראשונים). וכיון שיש שבועה דאורייתא, מודה סומכוס שאין חולקין (לקמן דף ק' ע"א). וי"א דגם בלאו שבועה מודה סומכוס שאין חולקים בברי וברי – (לקמן שם).

⁹ אתיא כסומכוס, דס"ל ממון המוטל בספק חולקין, אבל לרבנן פטור, דהמוציא מחבירו עליו הראיה (גמ' דף צ"ח ע"ב). ואף דמודה סומכוס היכא שיש לנתבע חזקת ממון (כמבואר לק' דף ק' ע"א) והכא השואל מוחזק בממונו, מ"מ חולקים הכא, דאין סומכוס מודה אלא כשהתובע ברי, אבל הכא שהתובע שמה חולקים אף שיש להנתבע חזקת ממון (תוס' שם ד"ה הא מני). ושבועת מודה במקצת אין כאן, היות שאין למשאיל טענת ברי.

וכ"ת, אמאי אין כאן גלגול שבועה אגב השבועה שמתה כדרכה, תירצו התוס' [ד"ה ביום] בגי' דרכים:

1. יש להעמיד הך דהמשאיל טוען שמה, במאמינו ללוה שמתה כדרכה ואינו דורש ממנו שבועה (משא"כ כשטוען המשאיל ברי והשואל מכחישו, דכיון שרואה המשאיל שהשואל משקר, לא יהא מאמינו גם בשבועת מתה כדרכה).

2. יש להעמיד הך דהמשאיל טוען שמה בכה"ג שידוע המשאיל שמתה כדרכה, ולכן אינו משביעו בזה (ומ"מ, כשהמשאיל טוען ברי ששאולה מתה, יעשה עצמו כאינו יודע שמתה כדרכה כדי להשביע השואל ששכורה מתה ע"י גלגול).

3. אין גלגול שבועה בטענת שמה אלא א"כ יש קצת רגלים לדבר שהנתבע משקר.

¹⁰ היכא שהנתבע טוען ברי והתובע טוען שמה, גם לסומכוס אין חולקין. וגם אין כאן שבועת מודה במקצת כיון שאין למשאיל טענת ברי, כנ"ל בהערה הקודמת. וגם גלגול שבועה ע"י שבועת מתה כדרכה אין כאן, מפני שלושט הטעמים שהוזכרו בהערה הקודמת.

הוכן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyomi.co.il

דף צ"ז ע"ב

מחלוקת סומכוס ורבנן [תד"ה לימא]

ליכא דררא דממונא	איכא דררא דממונא ¹¹	
הממע"ה ¹²	יחלוקו	סומכוס
הממע"ה	הממע"ה	רבנן

איזה סוג ברי עדיף משמא, למאן דס"ל ברי ושמא ברי עדיף? [תד"ה רב]

אביי	רב יהודה	
ברי עדיף	ברי עדיף	ברי טוב ושמא גרוע
ברי עדיף	המוציא מחבירו עליו הראיה	ברי גרוע ושמא טוב

¹¹פ"י שבלא טענותיהם יש ספק לב"ד מה היה המקרה (תוס' לעיל ב: ד"ה היכא).

¹²כן מבואר לעיל ב:..